

SZEGED

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy évre 600 kor. | Negyedévre 150 kor.
Fél évre 300 .. | Egy hóra 50 ..

Megjelenik naponként délután.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Kölcsey-utca 6. * Telefon 13-33.

Kulturbotrány.

SZEGED, július 13.

A szegedi színház ügye kulturbotrányá dagad. Botrány lett belőle tavaly is és — úgy lát-zik — botrány lesz belőle az idén. Tavaly a tanács szűk látókörre és csökönysége vitte kátyuba a szegedi színházat viharvert szerkét, az idén Budapesten görditenek egyelőre még láthatatlan kezek súlyos akadályokat Thespis rozoga kordéja elé.

A Palágyi-féle szerencsétlen vállalkozás oda jutott egy év lefolyása alatt, ahova a mi egy év előtti megállapításaink szerint jutnia kellett: bekövetkezett a szegedi színház csődje, művészeti és gazdasági téren egyaránt. Nem rekriminálunk, nem kutatjuk, ki a felelős ezért, csak annyit állapítunk meg, hogy Palágyi Lajos a legkevésbé. Szívesen borítottunk volna fátyolt a multra, annál is inkább, mert akadt egy olyan megoldási mód, mely busásan kárpótolta volna bennünket az új szezonban azért a kulturabeli minuszért, melyet a múlt színházi szezonban el kellett szenvednünk.

A Szegedi Nemzeti Színház R.-T. olyan művészeti programot akart nálunk megvalósítani, aminő a legnagyobb erkölcsi és anyagi tőkék mellett is csak fejedelmi bőkezűséggel válható valósággá. És ettől a váratlan kulturnyereségtől ütök most el Szeged közönségét egyelőre még ismeretlen intrikák, egyelőre még láthatatlan kezek. A szegedi színház fátuma való-ággal kétségbeesítő. Im-már másodéve, hogy néhány héttel a szezon megkezdése előtt nincs még igazgatója, nincs még szervezett társulata. Az idén még az is bekövetkezhetik, hogy üresen marad a muzsahajlék az egész szezonon keresztül. Legalább ezt hallottuk tegnap Somogyi polgármester ajkairól.

A polgármester ur azt mondta, hogy nem baj, ha nem is lesz színház, csak egyetem legyen. Mi, akik kérelhetlenül harcoltunk a kolozsvári egyetem idehelyezéseért, az e téren elért siker nagy öröme mellett sem fogadjuk el a polgármester ur álláspontját. Szeged kulturájának kell az egyetem, de kell a színház is. Még pedig elsődrendű és Szegednek, mint egyetemi városnak fokozott kulturigényét kielégítő.

És miután távolról sem lehet kedvezőbb megoldásra találni a Beöthy-Rónay-Kürthy-féle nemzeti színháznál, itt az utolsó órája annak, hogy a város egész vezetősége és közönsége, félrelökve minden személyi, politikai, vagy egyéb tekintet, egyemberként foglaljon állást ennek a mind n tekintetben kívánatos tervnek azonnali megvalósítása mellett. Ritkán voltunk még egy véleményen Gádri szenátor ural, de ezuttal teljesen magunkévá tesszük álláspontját és vele együtt követeljük: Hívja a város Beöhyt Szegedre és tárgyaljon vele a kormánytól függetlenül a színház átvétele tárgyában.

Tomcsányi igazságügyminiszter lemond?

— Hír szerint Bartha Richárd az utódja. —

BUDAPEST, július 13. A *Virradat* írja: Az a koncentrált támadás, amelynek középpontjában Tomcsányi V. Pál igazságügyminiszter állott, akinek helyzetét különösen a Friedrich hely szemben indított vádeljárás tette tarthatatlanná, dűlpontra jutott. A hétfői parlamenti ülésen az ellenzék a legélesebben szembeszállt Tomcsányival és azonnali lemondását követelte. Tegnap este híre járt, hogy

Tomcsányi igazságügyminiszter kedden délután közölte lemondási szándékát gróf Bethlen István miniszterelnökkel. Hír szerint az utódját is megtalálták már. Az új igazságügyminiszterjelölt dr. Bartha Richárd, a kabinetiroda főnöke,

aki hosszabb ideig volt az igazságügyminisztériumban, mint miniszteri tanácsos. Bartha helyébe a kabinetiroda vezetését dr. Nádossy Imre főkapitány fogja átvenni, viszont a főkapitányi állásra Szekér András be- igazságügyi miniszteri tanácsost jelölik.

Magyar békevita a francia szenátusban.

— „Magyarország nem volt nagyobb ellenségünk, mint Bulgária“. —

PÁRIS, július 13. (M. T. I.) A szenátus ülésén az előadó részletesen ismertette a trianoni szerződés beiktatásáról szóló törvényjavaslatot úgy, ahogy az elsőségi tervezet idők során már jórészt tudomásra jutott. Franciaország — mondotta — nem táplál ellenséges érzést Magyarországgal szemben, de nem kívánja, hogy az ifjú államok iránti barátsága gyengüljön.

De Monzie: A béke igazságtalan Magyarországgal szemben. Igaz, hogy a legyőzötteknek kell viselni a háború költségeit, de nem nagyobb mértékben, mint például Bulgáriának. *Tiltakozni kell Nyugatmagyarország átengedése ellen.*

De la Marselle fejtegeti, hogy nem gondoskodtak megfelelő ütköző államról Németország és Oroszország közt.

Briand kijelenti, hogy Magyarország iránt nem érez bosszúvágyat, de Románia támaszt adott a szövetségeseknek s emlékszik a magyar uralom alatti elnyomottakra Magyarország valóban igen kicsiny lett, de az elnyomó husába bele kellett vágni. A nyugati vármegyék ügyét már a saint-germainei szerződés elintézte. A trianoni békeszerződést már három állam ratifikálta. Az elnyomó Magyarország rosszul teszi, ha panaszkodik. Saját népei ke-tek fel ellene. Határkiigazítások lehetségesek.

Ezután a vitát bezárták. A trianoni békeszerződést ratifikálták.

PÁRIS, július 13. (M. T. I.) *De Monzie* szenátor a trianoni békeszerződés tárgyalása alkalmából a szenátusban elmondott beszédében kijelentette, hogy meggyőződéséből kifolyólag a szerződés ratifikációja ellen kellene szavaznia úgy a józan ész, mint a lelkiismeret szempontjából. Lehetetlenség, hogy mi most mintegy „per procura“ jobban gyűlöljük Magyarországot, hogy pusztán „alruizmusból“ elvágjuk szomszédaitól, megcsonkítsuk, tehetlenné tegyük. Magyarország Németországgal együtt ellenünk harcolt és elvesztette a játszmát, tehát fizetni kell, ez igaz; de

multhatatlanul szükséges, hogy az európai béke szemponyjából ez a fizetés bizonyos *igazságos szabályok alapján* történjék. Magyarország — mondja a szónok — nem volt nagyobb ellenségünk, mint Bulgária, amely most minden jóindulatunkat élvezi. Mi azt hittük, hogy Tisza volt a haború fő értelmi szerzője és meggyőztük erről a tömegeket, aminek az volt a következménye, hogy *Tiszát meggyilkolták*. Magyarországot megbüntették. Ezután megjelent az osztrák vöröskönyv. Ez és más közlések megmutatták, hogy Tisza már 1914 július hó 4-én ellenezte a háborút és hogy megmaradt ezen magatartása mellett mindaddig, amíg a háború már elkerülhetetlen volt. Más forrásból kitudni, hogy *Bilinszky* volt közös pénzügyminiszter, aki később Lengyelország minisztere lett, midőn a szövetségesek helyreállították Lengyelországot, miniszter lett a kül, hogy a szövetségeseknek kifogásuk lett volna e léne, hogy ez a Bilinszky éppen az ellenkező párton volt és *fejbátorította Ausztriát hadivállalkozásaira*. Ez a felfedezés azonban később jött. A trianoni békeszerződés skör már alá volt írva. A szerepek ki voltak osztva. Mindazonáltal most mi sem állja utját annak, hogy ezek a leleplezések utólagosan megtörténjenek, habár nem is változtatnák már a háborus felelősségeken és azokon a büntéseken, amelyekkel az összes legyőzött népek sújtják.

PÁRIS, július 13. (M. T. I.) A trianoni békeszerződés ratifikálásáról a gyorsírói napló nyomán még a következő részleteket közölhetjük: *Briand* miniszterelnök beszédében többek között a következőket mondott:

— Tagadhatatlan, hogy Magyarország bizonyos időkben csatlakozott Franciaországhoz és részese volt a francia kulturának, de tény az, hogy résztvett a Franciaország elleni háborúban. Magyarország régi határai feletti keserűségének talán számba kellene venni a 10 évszázadon keresztül elnyomott népek keserűégeit, különösen a ro-

mánokéi. Hiába utasítanak vissza a francia szenátusban a trianoni békeszerződés ratifikálását kérő javaslatot, ez a szerződés mégis életbelépne, mert három nagyhatalom már ratifikálta. Tisztán csak az következnék be, hogy Franciaország ezzel olyan magatartást tanúsítana, mellyel kihívna maga ellen azokat a szövetségeseket, akik természetszerűleg szívesen ragadták meg az ántánt győzelmének alkalmát, hogy szabaduljanak a tíz évszázados elnyomatás alól.

Prágában megvannak elégedve Brianddal.

PRÁGA, július 13. (M. T. I.) *Briand*-nak a trianoni szerződés ratifikálása alkalmával elmondott beszédével kapcsolatban a prágai sajtó többek között a következőket írja: *Briand* beszéde teljes mértékben szentesíti a parlamenti előadó jelentőségteljes nyilatkozatát, mely minden kétséget kizárólag kijelentette, hogy Magyarország és Csehország között csak kölcsönös meg-egyezéssel lehet szó határkiigazításról és arra gondolni sem lehet, hogy ezek a békeszerződés lényegét érintenék.

Esztország segíti a magyar hadifoglyokat.

BÉCS, július 13. *Dr. Minnink*, Esztország követe, aki Esztorzágot Németországban, Ausztriában, Svájcban, Magyarországon, Belgiumban és Olaszországban együttesen képviseli, tegnap Bécsbe érkezett. *Dr. Minnink* küldetéséről és a hadifogolyügyről a következőket mondotta:

— Most utazom azokba az országokba, melyekben Esztorzágot képviselni fogom. Állandó tartózkodásom helyéül Berlin van kijelölve. Középeurópa több problémája érinti Esztorzágot is, ezek közül elsősorban a hadifogolykérdés. Esztországban magában nagyon kevés magyar hadifogoly van, minthogy az oroszok őket legnagyobb részben Oroszország belsejébe szállították, azonban a hazaszállítás Esztorzágon keresztül történik; ezért mi a Vöröskereszt segítségével modern, kényelmes nagy tábor rendeztünk be, ahol a hazatérők fogadtatásra és 1—2 napos pihenőre találhatnak. Minthogy Esztországban kellő mennyiségű élelem van, ezért a magyar kormánnyal való megegyezés alapján elért szállítottunk és szállítunk az Oroszországban levő magyar hadifoglyok részére. A szállítás rendszeresen Narvából történik a moszkvai eszt követség címére, amely az elosztásról gondoskodik. Esztország agrárország: gabonát, lent, kenderet és más nyersteiményeket exportálhat, míg neki főleg gazdasági gépekre van szüksége.

Nagy zavargások Indiában.

HÁGA, július 13. Angol lapok jelentése szerint Aligharban nagy munkászavargások törték ki. A mozgalom tovább terjed.